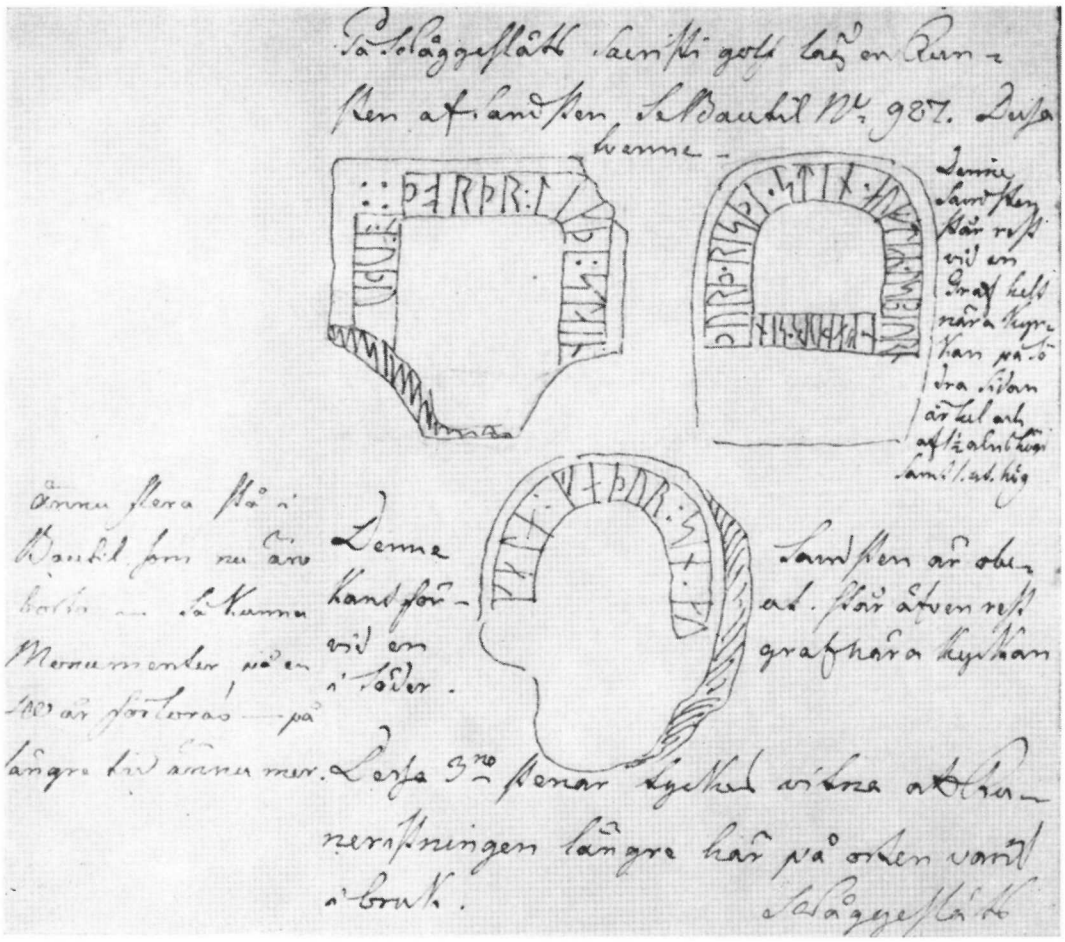

Fig. 33. Vg 22–24. Häggesleds sn, kyrkogården och kyrkan. Efter teckning av Hilfeling.

24. Häggesleds sn, kyrkan. Ett fragment i Statens historiska museum.

Pl. 25.

Litteratur: B 987, L 1583, T 17. J. Peringskiöld, Monumenta 9, bl. 51; O. Celsius, Svenska runstenar (KB F m 60) 1, s. 254; C. G. G. Hilfeling, Resor 1792, s. 8 (red. av P. Tham i KB F m 57: 1); P. A. Säve, Berättelse 1863, s. 134 (ATA, tr. i ATS 3, 1873, s. 145); G. Stephens, ONRM 1 (1866–67), s. 144, 2 (1867–68), s. 833; E. Fischer i Sveriges kyrkor, Västergötland 1: 2 (1914), s. 300 not 1; A. Roland, PM $^{7}/_{1}$ 1915 (ATA); Fornvännen 1916, Tillväxten för år 1915, 15.310; S. Lindqvist, Den helige Eskils biskopsdöme (ATS 22: 1, 1917), s. 61; VFT 3: 9–10 (1918), s. 118; O. Sjögren, Sverige 4 (1933), s. 325; H. Wideen, Västsvenska vikingatidsstudier (1955), passim.

Äldre avbildningar: E. Brenner, bläckteckning 1669 (i KB F m 27, s. 5), renritning (i KB F l 4 c, s. 31); J. Hadorph och P. Törnewall, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 987); Hilfeling, bläckteckning (i a.a.); O. Erlandsson, träsnitt (i T 17 [fragment A]).

Elias Brenners bild av runstenen visar ett stycke, något mer än hälften, av en gavelhäll till en gravkista av Husabytyp. Bilden, som upptager jämväl Vg 21–23 samt Vg 25, bär ortsuppgiften »Häggeslä kyrkiegård och waknhuus». Uppgiften återfinnes hos Peringskiöld. Stenens belägenhet uppger C. G. G. Hilfeling 1792 vara »På Häggesläts Sacristigolf». Den har sedermera blivit ytterligare sönderslagen, varvid vissa delar gått förlorade. Vad som nu återstår, är ett stycke, nederdelen (A), som förvaras i Häggesleds kyrka två trappor upp i tornet, samt ett fragment (B), vilket tillvaratogs år 1914 av arkitekten A. Roland i en under ombyggnad

varande landsvägsbro i kyrkans närhet. Stenmaterial till denna bro hade hämtats ur Häggesleds gamla kyrka, som revs 1868. Detta senare fragment införlivades 1915 med Statens historiska museums samlingar under inv.nr 15.310. Det är enligt H. Jungner troligt, att stenen ursprungligen tillhört en och samma gravvård som Vg 23, där de båda stenarna utgjort gavelhällarna.

Sandsten. Fragment A: 0,59 × 0,37 m. Fragment B: 0,49 × 0,30 m. Ristningen är djup.

Inskrift:

Fragment A:

... þr : la ... stain ...

Fragment B:

: þo ... : muþur · s ...

Supplerad efter Brenners teckning (F m 27):

: þo[r]þr : la[gþi ×] stain ... : muþur · s ...
5 10 15 20

Þorðr lagði sten ..., moður s[ina].

»Tord lade stenen ..., sin moder.»

Till läsningen: Ristningen börjar med sk i form av två punkter. Av 3 **r** synas på fragment B i brottets kant svaga spår av en hst, på fragment A endast smärre delar av bst. Efter 5 **r** har ristningen två tydliga punkter. Av 7 **a** återstår endast vänstra bst, av 11 **s** endast nedre leden. 12 **t** har förlorat bst t.v. om hst. Endast nedre delen finns i behåll av 15 **n**. Sk efter 20 **r** är mycket osäkert. Den runda fördjupningen kan vara naturlig. Övre delen av det följande **s** (21) spåras svagt.

På Brenners teckningar och hos Peringskiöld läses r. 13–14 **in** och sk saknas före 1 **þ** samt såväl före som efter 16–20 **muþur**. Sk efter 5 **r** har hos Peringskiöld formen av ett kryss. Hos Brenner finns övre punkten i detta sk redovisad.

Angående inskriftens *Þorðr* se Vg 23.

25. Häggesleds sn, kyrkan.

Litteratur: B 987, L 1584. Ransakningarna 1667–1684 (tr. i VFT 4: 5–6, 1932, s. 117); O. Celsius, Svenska runstenar (KB F m 60) 1, s. 254; J. G. Kindberg 1784 (avskr. av O. Sundholm i Sundholmska saml. 33, Stifts- och Landsbibl., Skara); P. A. Säve, Berättelse 1863, s. 134 (ATA, tr. i ATS 3, 1873, s. 145).

Äldre avbildningar: E. Brenner, bläckteckning 1669 (i KB F m 27, s. 5), renritning (i KB F l 4 c, s. 31); J. Hadorph och P. Törnewall, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och i B 987); runföljden återgiven i Ransakningarna 1668.

Runstensfragmentet är nu försvunnet. Det är genom Elias Brenners bild tydligt, att stenen ursprungligen utgjort gavelhäll i en gravkista av samma slag som flertalet andra på Häggesleds kyrkogård återfunna runstenar och fragment av dylika. Det vill synas som om detta fragment vore en del av ett något större brottstycke, eller måhända det ena av två sammanhörande stycken, att döma av en uppgift 1668 i *Ransakningarna* »Men tuenne Vthugna stenar funnes i Wapnhuset, med thenna Skrift inritad. dock Sönderslagne». Brenners bild i F l 4 c av samtliga fem runstenar, Vg 21–25, bär ortsrubriken »Häggeslä kyrkiegård och waknhuus». Även prosten O. Sundholm lämnar i avskrift ett meddelande av J. G. Kindberg 1784 om en runsten »i Vapn-Huset». Den med detta fragment sammanhörande andra gavelhällen saknas. Man äger icke heller några positiva uppgifter om att en sådan sten har funnits, endast J. G. Liljegrens anmärkning under nr 1585 i *Runurkunder* (1833): »Maken [till 1584] saknas.»